

ZAPISNIK S HITNE GRAĐANSKE SJEDNICE

Događaj: Hitna građanska sjednica (o našoj budućnosti uzrokovanoj klimatskim promjenama)

Datum: utorak, 12. svibnja 2026.

Lokacija: Filozofski fakultet u Rijeci

Organizator: Zelena mreža PGŽ / Udruga Žmergo

Sudionici: 100 sudionika, uključujući predstavnike regionalne i lokalne samouprave (zamjenik župana PGŽ, predstavnici Grada Rijeke, Grada Opatije, Općine Brod Moravice), javnih ustanova (Priroda, PP Učka, Komunalac), razvojnih agencija, akademske zajednice (Filozofski fakultet, Ekonomski fakultet, Fakultet za fiziku, Pomorski fakultet, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Medicinski fakultet) vatrogasnih postrojbi (Opatija), civilnog društva (iz Rijeke, Opatije, Crikvenice, Matulja, Kostrene) i studenata.

1. Stručno izlaganje: Klimatski rizici i globalni primjeri

Izlagач: Dr. sc. Nikola Biliškov (Institut Ruđer Bošković / Znanstvenici za klimu)

- **Primjeri održivih lokalnih politika u Europi**

Dr. Biliškov je kroz kratku prezentaciju i izlaganje pružio presjek radikalnih prilagodbi iz gradova diljem svijeta koji hitno reagiraju na znanstvene projekcije.

Istaknut je primjer Austrije gdje gradovi imaju urede za klimatske promjene zadužene za osiguravanje usklađenosti svih projekata s klimatskim planovima. Austrija cilja na Net-0 do 2040. godine, koristeći platforme poput *Klimaaktiv* za uključivanje općina i regionalne menadžere za energiju.

Nasuprot europskim primjerima (poput Njemačke s namjenskim upraviteljima za klimu ili Slovenije s regionalnim klimatskim uredima), u Hrvatskoj ne postoji središnji ured za koordinaciju i potporu lokalnim zajednicama.

2. Video pozdravna poruka

Govornik: Dr. David Clubb (Cardiff Metropolitan University, Climate Action Lead)

- Uz pozdrav i podršku današnjoj projekciji dokumentarnog filma i popratnoj raspravi, dr. Clubb je istaknuo važnost zajedničke europske borbe i ulogu Sveučilišta u Rijeci u širem, globalnom pokretu za klimatske promjene.

3. Hrvatska premijera dokumentarnog filma

Naslov: "Upoznavanje nacije s izvanrednim okolnostima" (National Emergency Briefing - NEB)

Događaj je realiziran uz podršku Sveučilišta u Rijeci, Grada Rijeke, Grada Opatije, Primorsko-goransko županije i Zaklade Friedrich Ebert.

žmergo

- Film prikazuje izlaganje devetero vrhunskih stručnjaka u britanskom parlamentu koji su pred 1200 uzvanika upozorili naciju o višestrukim prijetnjama koje će utjecati na sve sfere življenja u UK (sve češći i razorniji vremenski ekstremi, ugroženost opskrbe hranom i ekonomije u cjelini, nužnost energetske tranzicije, teške posljedice na zdravlje i nacionalnu sigurnost te velike devastacije prirode kao temeljnog resursa za život). Njihov je zaključak da za te okolnosti nacija nije spremna i da treba potaknuti mobilizaciju društva i materijalnih resursa u cilju prilagodbe i jačanja otpornosti na svim razinama, onako kako se to radilo u vrijeme Drugog svjetskog rata.
- **Ključna poruka:** Političke elite sustavno ignoriraju brzinu urušavanja prirodnih sustava.
- Klimatska kriza i kriza okoliša su globalni fenomeni i zato je lako preslikati sve ono što su UK znanstvenici izrekli na prilike u Hrvatskoj.

4. Vođena rasprava s dionicima

Nakon projekcije uslijedila je rasprava sudionika skupa. Istaknuta je važnost političkih odluka koje jedine mogu promijeniti smjer kojim idemo. Umjesto ponavljanja istih pogrešaka zapadnih zemalja, potreban je odlučan zaokret, jasna vizija i političke odluke koje će pridonijeti otpornosti i prilagodbi klimatskim promjenama, čiji izostanak izaziva nezadovoljstvo građana.

- **Infrastruktura i turizam:**
 - **Doc. dr. sc. Andreina Belušić Vozila (Fakultet za fiziku)** upozorila je na neadekvatan sustav odvodnje u Rijeci koji neće moći izdržati sve učestalije bujice. Riječ je o najalarmantnijem infrastrukturnom problemu kad je riječ o ekstremnim vremenskim uvjetima na našem području i ozbiljnijoj klimatskoj prijetnji.
 - **Prof. Šverko Grdić (Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu)** naglasila nužnost prilagodbe turističkog sektora održivim proizvodima i uslugama te odmicanje od turističke sezonalnosti koju karakterizira naš turistički sektor i podcrtala činjenicu da naši turisti uvelike dolaze upravo zbog ugodne klime, ljepote okoliša i očuvane flore i faune, a što je pod ugrozom zbog klimatskih promjena.
- **Odgovornost i upravljanje:**
 - **Boris Bradarić (Čuvari Kvarnerskog zaljeva)** istaknuo da odgovornost leži na donositeljima odluka koji nemaju hrabrosti suprotstaviti se interesima kapitalnih investicija na uštrb održivosti.
 - **Eda Rumora (Grad Rijeka)** ukazala je na problem nedostatka ljudskih resursa za nadzor i monitoring zelenih površina nakon odobrenja građevinskih projekata te istaknula neugodnu činjenicu da veliki faktor igra i odgovornost pojedinaca koji nisu spremni na izlazak iz zone vlastitog komfora kako bi se provele drastičnije mjere u prilog prilagodbi klimatskim promjenama.

Događaj je realiziran uz podršku Sveučilišta u Rijeci, Grada Rijeke, Grada Opatije, Primorsko-goransko županije i Zaklade Friedrich Ebert.

žmergo

- **Prevenција i sigurnost:**
 - **Rene-Raymond Gulin**, pomoćnik zapovjednika **vatrogasne postrojbe Opatija** za preventivu upozorio je na opasnosti naseljavanja duboko u prirodu i kršenje zakona o spaljivanju otpada, što povećava rizik od požara i utječe na povećane emisije CO₂.
- **Zakonodavni okviri:**
 - **Milvana Arko Pijevac (Društvo za unapređenje i poljepšavanje Crikvenice i okolice 1898)** podsjetila je da iako postoje strateški i zakonodavni okviri na nacionalnoj i lokalnoj razini, njihova provedba često nije dovoljno usklađena ni dosljedna. Takav raskorak između propisa i prakse usporava jačanje otpornosti i prilagodbu klimatskim promjenama te pridonosi nezadovoljstvu građana.

5. Odnos civilnog društva i vlasti

- **Udruga Žmergo u ime Zelene mreže** izrazila je nezadovoljstvo jer Županija i jedinice lokalne samouprave često ne odgovaraju na upite udruga, inicijativa pa i angažiranih pojedinaca koji ukazuju na nepravilnosti.
- **Zamjenik župana PGŽ, Robert Matić** spreman je odmah održati sastanak sa Zelenom mrežom te će se vidjeti kada je moguće sa županom.

ZAKLJUČCI I PRIJEDLOZI

1. Osnivanje Povjerenstva

Predloženo je osnivanje županijskog povjerenstva za održivost koje će pratiti i ocjenjivati usklađenost strateških projekata s dugoročnim interesima građana i životne sredine. Primarni cilj Povjerenstva je ostvariti multidisciplinarni dijalog i suradnju koja će doprinijeti izradi procjene ranjivosti i razine otpornosti na klimatske ekstreme, iniciranju projekata usmjerenih na smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima i s njima povezane ugroze, očuvanje bioraznolikosti te povećanje lokalnih resursa (energije i hrane), u skladu s dokumentima poput Deklaracije o klimatskoj krizi i Strategije za prevenciju klimatskog izvanrednog stanja, s pripadajućim preporukama i ciljevima. Povjerenstvo će pritom artikulirati zajedničku viziju razvoja, predlagati konkretne mjere i promjene, iznositi vlastite ideje usmjerene prema održivijem i klimatski otpornijem razvoju županije te u skladu s mogućnostima pratiti primjenu i provedbu lokalnih strategija/mjera povezanih s prilagodbom klimatskim promjenama.

Iako postoje zakonska ograničenja za proglašenje izvanrednog stanja uzrokovano klimatskim promjenama (moguće samo kod pojedinih konkretnih događaja, kao što su dugotrajne suše, poplave, požari, ekstremne vrućine) mehanizmi civilne zaštite i upravljanja katastrofama (Zakon o sustavu civilne zaštite, Zakon o zaštiti od požara, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti okoliša) daju pravnu osnovu jedinicama lokalne i regionalne samouprave da proglase izvanredne mjere za sprječavanje i ublažavanje posljedica povezanih s klimatskim utjecajima - velike nesreće ili katastrofe koje predstavljaju opasnost za ljude, okoliš, imovinu.

Događaj je realiziran uz podršku Sveučilišta u Rijeci, Grada Rijeke, Grada Opatije, Primorsko-goransko županije i Zaklade Friedrich Ebert.

žmergo

2. Dosljedna primjena EU instrumenata

Prof. dr. sc. Lidija Runko Luttenberger (Odsjek za politehniku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci) istaknula je nužnost šireg korištenja alata poput Climate proofing odnosno klimatskog potvrđivanja kojim se u planiranje, projektiranje i funkcioniranje infrastrukture integriraju ublažavanje klimatskih promjena i mjere prilagodbe. Za sada taj instrument predstavlja obvezu za infrastrukturu financiranu europskim sredstvima, a propisan je Tehničkom smjernicom Europske komisije. U našim uvjetima gdje se uže obalno područje nastoji koristiti za javne i privatne investicije je proces klimatskog potvrđivanja od iznimne važnosti zbog prijetnji od poplava, toplinskih valova, djelovanja mora, specifičnosti geologije i sl. U tom smislu postoje i korisne platforme za razmjenu znanja o prilagodbi koje su u stalnom razvoju.

3. Informiranje i edukacija donositelja odluka

Predloženo je da se dokumentarni film NEB obavezno prikaže uz popratnu raspravu na sjednicama gradskih i županijskih vijeća, mjesnih odbora, općina i gradova diljem Primorsko-goranske županije.

4. Konkretno korake koje Županija provodi u ovom kontekstu izdvojio je **Robert Matić, zamjenik župana PGŽ:**

Najavio je investicije od 30 milijuna eura u energetske obnovu zgrada i očuvanje prostora kroz brownfield ulaganja i oživljavanje starih objekata kao i poseban fokus na razvoj poljoprivrede (trenutno se u PGŽ proizvodi 1% hrane) i postizanje energetske neovisnosti otoka.

5. Sinergija

U završnoj riječi, **Zoran Skala (TIKO)** podcrtao je da prilagodba klimatskim promjenama nije stvar ideologije, već golog opstanka, što zahtijeva istinsku suradnju znanstvenika, građana i politike. Napomenuo je kontradiktornu činjenicu da se u PGŽ proglašavaju projektima od strateškog značaja oni koji ovise o fosilnim gorivima (koje je potrebno napustiti čim prije moguće) koji kao takvi najviše doprinose devastaciji prirode i okoliša i doprinose klimatskim promjenama. Dokaz je činjenica investicija u Kvarner koje ga grade kao važno energetske čvorište za fosilna goriva, u LNG terminal i plinovode, u Kontejnerski terminal, u poslovne zone (s trgovačkim i logističkim centrima) i u autoceste (Križišće – Žuta Lokva).

Posebno je istaknuo odgovornost prema mladima i što im ostavljamo u nasljeđe. Iz egzistencijalnog interesa mladih ne postoji niti jedan važniji zadatak nego da učinimo sve kako bi se zaustavilo pogoršanje stanja u okolišu. Političke odluke koje donosimo danas ne smiju pasti na teret generacijama mladih koje će se s njima morati suočavati. Dužni smo ih opremiti vještinama za otpornost već danas.

Nakon službenog programa događaja, sudionici su se kratko zadržali u neformalnom druženju uz sok i kolače.

Zapisnik sastavila: Udruga Žmergo

Događaj je realiziran uz podršku Sveučilišta u Rijeci, Grada Rijeke, Grada Opatije, Primorsko-goranske županije i Zaklade Friedrich Ebert.

Prilozi: [Prezentacija dr. Biliškova](#) o primjerima Švicarske, Njemačke, Austrije, Slovenije i Vancouvera.

[Zelena mreža Primorsko-goranske županije](#) je neformalna zajednica građana, organizacija i lokalnih inicijativa na području Primorsko-goranske županije osnovana 2023. godine, koja provodi i podržava aktivnosti koje grade otpornije, solidarnije i ekološki održivije društvo kroz relevantne edukacije, akcije i zagovaračke aktivnosti.

Događaj je realiziran uz podršku Sveučilišta u Rijeci, Grada Rijeke, Grada Opatije, Primorsko-goransko županije i Zaklade Friedrich Ebert.

Udruga Žmergo
V. C. Emina 3, Opatija; T: (051) 271 459; M: 095 87 05 423
E: zmergo@zmergo.hr; web: zmergo.hr;
IBAN: HR2524020061100263206 OIB: 52586604362